pys no ha deixat rastres de ferocitat per la terra. El nostre rei es el rei don Jaume, tolerant y noble, no aquell *dimoni* del Miguelet que portà'l nom ridicle de Felip II. No tràcem l'Inquisició, no matírem jueus, ni expulsàrem moresos, ni varem fer que darrera del cavall del duc d'Alba, restessin per sempre malestis els espanyols del sigle XVI, ni cassàrem indis americans ab gossos. El senyor Estévanez sab que no portàren noms catalans els fuselladors dels estudiants cubàns, el suplicí dels quals ell ha contat en bella prosa, al de convents de Catalunya sortiren els frares impius de Filipinas. Y si Montjuich es a Barcelona, catalans son les víctimes, no els butxins.

El senyor Estévanez ha equivocat el sentit de la causó

¡Ay, madre, quien fuera blanco,
aunque fuera catalan!

Els negres devien parlar d'aquells catalans que treballàven com ells, que no tenien càrrecs, que no intervenien les Duanes, que no eren governadors. ¡Qui fos blanc, dels que manen, dels que fan negrers, no dels que treballen! El senyor Estévanez no pot pretendre cap prova de l'odi americà a Catalunya, y nosaltres sí que podem testimoniar altres odis que arribàren en les Repúbliques centra's a l'assassinat, y que no anàven precisament contra'ls catalans.

Catalunya no ha tingut mai, mai, necessitat de sincerarse d'aixàs acusacions. Catalunya permanèix serena, quan el poeta canta:

Grimenes fueron del tiempo y no de España.

Catalunya, salvació militar d'Espanya

Un periódic de Madrid ha tingut una gran pensada. Ha proposat an en Maura la mobilisació dels somatens catalans, com finies solució pera poder manar a l'Africa un cos d'exèrcit. Els somatens guarnirien les plasses fortes, mentres durà la guerra del Marroc. Llegeixis lo que escriu, que no's tracta d'una burla nostra:

«Como no se movilicen el somatén de Cataluña no se podrán mandar los 30 ó 40 mil hombres que representan un cuerpo de ejército en las actuales circunstancias, pues no se podría organizar con todo el ejército de España

Así estamos, pues hay que sabor que los somatenes de Cataluña disponen de mayor contingente de hombres sobre las armas que los que en la actualidad forman en los ejércitos.

¡Es pensado el señor Maura seriamente en el somatén? Pues sólo encargado é feto el servicio de guarnición convenientemente distribuído por España sería doble atender á la paz pública y sería posible enviar á Africa un cuerpo de ejército convenientemente organizado con todas las tropas.»

Alxó es lo més cómic de totes les benefetríes que hem llegit a la premsa madrilenya. Aquetxa gent se pensa que ha somatent ja el generals y batallons y van a tirar al blanc al camp de la Bota y fer maniobres a Calaf.

Els diaris de Madrid «lo escriben al jarl» den Tartarin. Les lletagues són per ells banals. Dels nostres somatens han fet l'exèrcit dels cents mils fills de Sant Llufa. Pera salvar l'Espanya, l'honor d'Espanya davant de l'Europa militarista, no han trobat altra cosa que les seves carrabines ab l'hermosa llegenda de «pau, pau y sempre pau».

"El Poble Català", als tribunals

Novament tingué de comparèixer ahir En Pobre Català, representat en la persona de don Secundí Puig de Franch, a respondre d'actes seus de consciencia, considerats delictuosos pels representants de la justicia madrileña.

El judici estava assenyalat pera les dèu, però fins tonjdea les dotze no pogué començar, perqué fins a aquella hora no hi donàven ens magistrats de la Secció tercera, an la qual se celebrà'l judici, per acabar el despatx ordinari de la Sala: estilisa, incidencia, sin.

Nombrosos amics assistiren a la vista.

Els jutges y ells representants de les parts ocuparen ja llurs sediaes en la sala del Tribunal, els magistrats senyors Velasco, president de la Sala desde la marcí del digne magistrat senyor Groizard, Díaz y Monifredi; el fiscal senyor Martínez y Fedrosoti y el procurador de la defensa, senyors Cruells y Ros.

Constituit el tribunal, el senyor Velasco declarà obert el judici, manant al secretari-relator que llegis el sumari.

Lo dnic interessant d'aquest ho constitui la querella criminal, presentada pel fiscal en nom de la llei, denunci ni el número «El Poble Català» del dia 9 de maig d'enguny, per la publicació de l'article titulat «Complot contra Catalunya», en el qual, segúts d'una broma, y indefinoble com ntarla reproduírem Pinfecte article apàregut en el número corresponent al dia 6 del mateix mes del diari militarista de Madrid *Ejército y Armada*, un fragment d'un altre article aparegut en el diari, també de Madrid y dedicat a l'anterior, al seu ordi a Catalunya, *El Ejército Español*, y unes quantes línies més d'Ejército Nuevo.

Pha de fer remarcar, com li ha feu el senyor Cruells, que en la querella sols se senyalavan als el llapis vermell uns quants fragments de l'article «Era catalana», y que cada un d'ells, la publicació de la fiscalia presentava com a delictuosa també la reproducció dels dotals fragments d'Ej*ército Español y d'Ejército Nuevo*.

Ni lo resumí del sumari ni la prova oferten cap interès pera'l públic perqué les tingueu de reservar eximament.

Y comensà'l fiscal senyor Martínez el seu informe, que, com de costum en ell, fou breu, concís, fred.

«En Pobre Català—comensà dient—va publicar el dia 9 de maig darrer, un article titulat «Complot contra Catalunya» y prenentlo del diari de Madrid *Ejército y Armada*, un escrit que portava per epígraf «Era catalana» en el qual representant de la llei no podia de menos de vèurehi ultrajes a una regió espanyola, Catalunya.

Oíret fora demostrar el caràcter d'aitals ultrajes: bastaria analisar els paràgrafs senyalats pel llapis o comprendre l'esperit reflexat en tal article.

Y encara que'l fiscal comprèn, per reflexió propri y per haverho dit ell mateixos en el curs del processat, que la intenció del senyor Puig de Franch era la de protestar enérgicament contra'l ultratge que contra Catalunya se contenia en l'article denunciat, no pot per alxó deixar de sostenir l'acusació contra'l processat.

Perqué en el criteri del ministeri públic En Pobre Català podia protestar, censurar enérgicament l'article «Era catalana», però mai reproduirlo, perquè la podia pensar en la seva direcció en Puig de Franch, que s'havia de considerar delictuosa la reproducció d'un article delictuós.

Però hi ha més—dia—en aquesta part volgués filar prim, no li costaria gaire veure que la intenció del senyor Puig de Franch al reproduir l'article fou la d'*emetlar se de nou els catalanistes contra les demés regions espanyoles.»*

Ah aquestes paraules, l'amarites aquí textualment, sorbèl'senyor Martínez la part expositiva del seu discurs. En la calificació fon més breu encara. Se limità a dir que'l fet de publicar un article, per imprudencia temeraria, d'ultratges a la regió catalana, sancionat en el paràgraf segon de l'article segon, de la llei de periódicos, que d'aquest delicte n'era responsable don Secundí Puig de Franch y que s'havien d'imposar an aquest dos mesos y un dí d'arresto.

Informe del senyor Cruells

Acabà'l senyor Martínez el seu informe y el president concedí la paraula al nostre estimat amic don Jaume Cruells, defensor del senyor Puig de Franch, pera que pronunciés el seu.

«Ordinariament en aquesta classe de vistes—comensà dient—se procedeix ab tanta rapidesa que es impossible fer esbú jaient la defensa. Per ró es precis parlarne més extensament, senyors magistrats, y alxí ho farè jo avui, perquè en l'esumpte que discutim hi va l'honra y la llibertat d'un ciutadà.

Y entrant ja, després d'aquest breu exordi, en el fons de lo qüestió, sigué:

«Abans que res, ens hem de fer una pregunta: va ofendre l'article «Era catalana» a Catalunya?

Pera contestar an alxò, hem de recordar antecedents: Un setmanari de Barcelona va publicar un article vergonyós, ofensiu per a Catalunya y ho donàm d'una falsa. La protesta contra aquell descaraciat escrit, fou honrada y unànim en tot Catalunya, tothom fen sentir la seva veu indignada, prempsa, ciutadans y partits polítics.

A altri protesta s'hi afegí la de don Clodoaldo Pi-i-i, director d'*Ejército y Armada*. Potser les paraules ab que manifestà la seva indignació, foren imprudents, una mica excessives; però, per dirho alxí, no era més que la forma.

Sí, es evident l'«Era catalana» va dirigit exclusivament, contra aquell altre article y contra la seva autora.

Y pera demostrar alxò, ja que don Clodoaldo Pi-i-i no ho singnà y ho comprèxer davant del Tribunal, ens hem de fixar en la lletra de l'article. «Aquí el senyor Cruells no llegí un bon trosó.

Desentranyant el sentit de l'article—aquí dient el senyor Cruells—no es veritat que es impossible en sonetisma, dir que en ell s'ha ultratjat a Catalunya? Es que podem confondre a Catalunya ab la dona que escriguè l'«Era catellana», contra la qual se dirigueixen totes les invectives de Partiotisia?

Aquí resideixen, l'única que podria sostenir la acusació fora l'autora d'«Era catalana», la qual segurament no ha de fer pas no sortir de l'ombra en que s'ha protegit pera no'ensure en la sanció de les lleis y llur ira.

Però, dirà'l fiscal, es que no hi ha en l'article «Era catalana», altres paràgrafs en els que se pretendeix injuriar a Catalunya?

Jo pus respondre an alxò, y estic segur de fer me interpretar ab les meves paraules del pensar de l'opinió pública, que no'n hi ha pas. Que'n podia estàs y realment no s'en sentit per les paraules de don Clodoaldo Pi-i-i.

Que a aquest digné don el seu article que la nostra parla era un dialecte, una *jerga bárbara é inarmónica*... Alxò es perfectament discutible. Si un poeta com Verdaguer, dialectes, altres podèn estimarla com a idioma; si en la nostra *jerga* harmónica, altres la poden considerar perfecta, per la plana de naturals armonies, que'n atribueu a l'ànima.

Que digué jueus, descendents de Sylloa, a tots els habitants de Catalunya, que'ns arres nas les digueren anteriorment y ens ho han dit despréS del senyor Piñal y a ningú se li ha acudit portar als tribunals aquestes ofensa... Per exemplo, matéix un dels primers escriptors de Madrid, don Pius Baroja, ho repetí la paraula, no conseguint más que *fer* riure de la nostra indiferencia.

Que'ns nosaros panyos s'en mal pintats!... Alxò tot lo más demostrarà un sensible atrassament de la nostra indumentaria. Que aquí'ns defenem ab l'Hisendat... Com al alxò no passa a per tot.

Y sí, donos, no hi ha ultratjes en l'article d'«Era», sols pot pensarho aquell que desconeixi la terra on! viu, que no sàpigui'l caràcter y les tendencies de nostra gent, com y per qué vivim i de cercar y a sancionar una acusació sense convenciment.

Hàig de fer remarcar també, respecte a la querella presentada pel senyor fiscal y pèdic document al Particle, un fet que ja hi succeeit altres vegades y que jo no pue deixar p ssar sense la meva más enérgica protesta.

Y a seguit explicà'l senyor Cruells, lo que ja deiem al comensament: alxò es, que en la denuncia de la fiscalia apàregueren uns paràgrafs senyalats ab llis vermell alguns paràgrafs de l'article «Era catalana», més despréS s'amplià la denuncia pels fragments copiats d'*El Ejército Español y Ejército Nuevo*.

El senyor Cruells protestà d'altra: amplianció ab paraules serenes, però enérgiques.

«Y ha de remarcar—insistí que'l fiscal senyor Martínez pera res se referí en son informe als fragments d'*El Ejército Español y Ejército Nuevo*, com al suposts no hagu sido estat denunciats també.

Y seguí el senyor Cruells:

«El senyor fiscal diu que excitem a les multitudes... Es que creu el representant del ministeri públic que es omitiríx un delicte dirigirse al poble pera fèrlo sentir y pensar, pera posarlo en vibració y fèrlo sedevenir una forsa? Si alxò fos delicte, no fora possible escriure en cap sentit, ni la reforma de lo institut que's creguès vell y atrassat y la constant obra progressiva foren paraules buides.»

Ab bé! el senyor Cruells si sau habilissim informe defèsent un pleito tributi a la memoria del digne quant don Vicens Groizard demanant l'absolució del senyor Puig de Franch.

Immediatament ab donà per acabat el judici, rebent al sortir el senyor Cruells jalorosos felicitacions per la seva eloqüènt y trassuda defensa.

REMITIT

Sr. Director d'El Poble Català

Barcelona

Molt senyor meu: Li agrairé la inserció de lo següent en el periódic de sa digna direcció, de lo que n'hi tinc ma moses avensades aquest sol: S. S.—*Pau Mata.*

«Vendrell. 3 desembre de 1907.

Desde l'any 1904 venia essent representant en este poble de la casa de don Ramón *l'Aigua Xala* del manantial de Caldes de Malavella, propietat de don Pau Estapé, representació que tenia per document expedit per aquesta casa, y quine signa, degut a la mera propaganda, vaig arribar a ser popular aquí al Vendrell, fentsen un gran consum.

Passaren un parell d'anys, sense notar la más mínima informalitat d'aquella Casa, quan, ab sorpresa, vaig saber un dia que una altra casa d'aquesta vila venia de dita aigua tant i l'engrós com al detall. Feta la reclamació, se'm contestà ab excuses, dientme que havia sigut un desculit del dependent y que no succeiría más; y ab tot y alxò, continuà'l nou representante ab la venda de remesas d'*Aigua Xala*; y feta nova reclamació, se'm contestà que al havien efectuat un giro a aquesta plassa era per saldo de comptes anteriors.

En 30 de juny la casa Xala'm deia en carta que a l'aludit nou representant tant sols li havien concedit la representació pera aigues bolides de fora del Vendrell, però no pera aquesta població.

Alxí les coses, continuàrem fins a darrers d'agost, en que la casa Xala'm deia que ningú que havia concedit al nou representant els mateixos drets que a mí dintre la plassa del Vendrell. En vista de tant grossa informalitat, vaig entrevistarme ab l'aludit nou representant Estapé, qui de bones a primeres me digué que jo m'havia apropriat una representació que no m'havien concedit.

Al acabar alxò, vaig donar la carta en que se'm concedia la representació, donantla a llegir a qui de tal manera m'afrontava, contestantme aleshores que si ho hagués sabut que tenia aquell document, encara hauria pogut retirar la representació al representant novament nomenat.

Aont es ab aquesta feta la formalitat de la casa propietaria del manantial d'*Aigua Xala?*

Pau Mata.»

SECCIO ECONOMICA

Qüestió de Dret Mercantil

A L'Emili Saguer, de Girona

En El Poble Català del 23 del mes passat, en aquest vostre article se'n va llegir portà'l present per capsalera y encara que jo sóc persona incompetent pera contestar a vostre escrit, crec de raó no deu deixarse sens fer la relaciones que'n ocasiona.

Són molíssimes les operacions que'l comerç de Barcelona fa diariament, en que se designa pagar ab moneda extrangera y fins ara no s'ha donat el cas de que'l banquer ab qui'l pagament de la lletra, entre deutor y tenedor del document hi hagi hagut desavinences de res; aquest no ha pretès ab moneda extrangera, al camió del dia, refusant el dret *indiscutible* que té'l deutor de ferho en moneda extrangera, tal com ho feu constar al tancar la operació.

Ab lo que alguna vegada hi ha petites qüestions, es ab el cambi, que'l banquer fixa a la capsalera de la lletra, en els dèu o quinze aguentins de más del de cotisació, però que jamai donen lloc a que sadevingui el cas d'originar un protest, ja que quasi sempre'l tenedor de la lletra posa'l cambi de tanca de la Borsa y en altres plasses se té en compte'l que donen de Madrid.

Pera que's vegi la bona intelligencia que entre'l comerç hi ha, són en gran nombre les operacions de compra que's fan a l'extranger a pagar *contra entrega de documents a l'arribada de la mercadería, ab moneda extrangera*, y aquí si que hi ha per extranyarse de que no sovint no se'n origini serioses conflictes entre'ls tenedors dels documents d'embarc y els que han de rebre la mercadería, però igual en tots el casos, al banquer s'li rebrè'l documents presents a l'interessat, junt ab el conetxement d'embarc, el *rebut al cobro*, pesant el cambi del dia, sien francs, lliures o marcs segons el Departament de la Borsa y arribat el vapor que conduèix la mercadería, o que aquesta estigui pendent de desembarc, el tenedor dels documents se'n entorna y espera'l dia convingut pera tornar a cobrar el rebut y entrega del conetxement, però ab la *modificació* del cambi si aquest ha pujat o baixat, havontse donat el cas de que aquestes *modificacions* de cambi s'han efectuat tres y quatre vegades, tant en pro com en contra del comprador ó de la mercadería, segons la fluctuació del cambi.

També tenim una altra manera de contractar, en la que hi ha'l perill d'sedevenir un conflicte: Alguns banquers volguèssi anar a la *casa* de qüestions. Hi ha vegades, que'l deutor per lletres ab moneda extrangera, ajusta aquesta al *chec*, a fi d'assegurar el cambi de l'operació que ens ocupa ara.

El dia del vencíment de la lletra, qui'l deutor den pagar ab *moneda extrangera*, o al vol, ab *moneda espanyola al cambi del dia*, es ens molt corrent fixarsi ab un *chec*, del valor de la lletra, siguin francs, lliures esterlines o marcs, sempre y quan aquest sigui efètos per firma de *banquer* y a *chèrec* d'igual entitat regonguda a l'extranger.

Aquí lo que succeeix es que'l comerciant, deu tenir molt en compte en que'ls ajustos de francs, lliures esterlines o marcs, siguin fets ab els *banquers* regonguts com a *chec*, del fons més d'una vegada han sigut refusats els *checs*, lliurats per respectables firmes al pagament de lletres ab *moneda extrangera* per no esser considerada de la categoria *bancaria*.

Es, donos, molt practicada l'operació de pagaments ab moneda extrangera y generalsada la forma en que's fan pera que pugui sedevenir una qüestió serios entre'l *banquer y deutor*, a part, que si per rebequeria d'una de les parts hi hagués la más petita presió, podria'l banquer ab la seva posició esser delicuos, per no esser considerada de la categoria *bancaria*.

Es, donos, molt practicada l'operació de pagaments ab moneda extrangera y generalsada la forma en que's fan pera que pugui sedevenir una qüestió serios entre'l banquer y *deutor*, a part, que si per rebequeria d'una de les parts hi hagués la más petita presió, podria'l banquer ab la seva posició esser delicuos, per no esser considerada de la categoria *bancaria*.

En virtut de lo demanat per l'Arcaldia a Governació que nomení la comisió que té de fer els trebells preparatoris de l'Assamblea d'Ajuntaments y Corporacions de Catalunya pera recabar del Govern que obligui a les Companyies ferrocarrilleres a posar en condicions degudes el material mòvil y les obres de fàbrica de les mateixes, els senyors Puig, Pinilla, López, Sagarra y Valentí.

S'acordà també impulsar les obres de reforma dels dispensaris de Gracia y Sant Martí, que'l pressupost està aprovat per l'Ajuntament.

Igualment se prengué l'acord de que dimenge vinent es tomosisi es per sorteig els primera individuos de la guarda urbana. Aquesta s-ran 25, no podent per ara esser més degut a l'inconvenient de confeccionar altres tots els uniformes. La qualsevol de la guarda urbana será instalada en un local junt al que ocupa'l despatx del senyor Mendiola, el qual té una obertura a la plassa y s'hi entra. El per una porta que'l fa pera al dispensari. De moment aquesta guardes estaran sots la direcció de l'oficial de més edat don Miquel Salamí.

Y a propòsit de lo de la guarda urbana: l'arcaldè dissabte publicarà una alocucció dirigida als barcelonins y en la qual explicarà la missió de la nova guarda.

Durant el mes de novembre la guarda municipal ha donat els següents serveis: 158 detencions, 599 auxilis, 570 conducciones de polsos, 1.000 de presos, 24 de criatures al dipòsit municipal, 848 reconvencions y 78 serveis de la guarda montada.

Avui se reunirà'l tribunal que ha de senyalar els edificis y establiments mitlors dels acabats durant l'any passat.

Acorda de la Comissió de Foment:

Demanar a la divisió de ferrocarrils que obligui a complir la llei a la Companyia del Nord, en lo que fa referència a tancar la via en tota la part de Sant Martí y Sant Andreu.

Ordenar que's fassi un projecte d'urbanisació del carrer de Sant Sever (Sant Martí).

Ordenar que's fassi un projecte d'urbanisació dels carrers de Sant Vicens, Sarjalet y Marimon (Vallcarca).

Designar els senyors Vila y Oliva pera la recepció de l'adoquinat y aceres del carrer de la Morera y dos adoquinats dels passos de circumvalació del Mercat de la Revolució (Gracia).

Designar als senyors Magriñá y Altayó pera la recepció de les seccions de clavegueres, darrerament sembades y que radiquen en carrers de Sans, Les Corts, Sant Gervasi, Gracia, Sant Martí, Sant Andreu y Barcelona.

Indemnitzar a don Enric Font dels perjudicis causats per la ruptura d'una tubería de conducció d'aigües.

Que's demani consignació pera adquirir grava pera arreglar l'afirmat de la carretera d'Horta.

Deixar sobre la taula l'expedient relatiu a l'urbanització de la finca Casa Sampere y Casa Marró, de don Joaquim de Llanas; id. id. projecte de pavimentació de la via arcreca que, sortint de la Font Castellana se dirigeix al Mont Carmelo; id. de perlongació de la carretera, id. de la carretera de Sarrià a les afiniacions del passeig de Guardiola, de Sant Andreu.

Tornarne a reunir avui pera parlar dels assumptes de la Comissió de Vies.

Aprovar l'acta de recepció dels trebalis de M. Jaussely, que s'imprimeixi la memoria del Concurs ab les bases del mateix y el llibre del Jurat y que's comuniqui el veredictum al Saló de Cent exposant el projecte ab projeccions.

Citar a tots els directors de les Companyies de tramvies pera dirlosshi avisos que l'Ajuntament està resolt a fer cumplir les bases de conexió en lo que fa referencia a la conservació de les zones interes.

I más no feren les quatre moctons:

Cararach: que's fassi un projecte d'adoquinat de la carretera de la Sagrera a Horta.

Rubió y Bogeat que's ordili als propietaris interessats ab l'obertura dels carrers del doctor Dou y Fortuny, pera interessarlos en les obres.

Bastaxes: que s'obligui a les Companyies de tramvies a posar aparells interruptors de la corrent pera evitar desgracies en ens de trencament de cable.

Anit, havent sopat, se reuní la ponencia que estudia la manera de formar un Sindicat d'arrendataris de fincas, per a la correcta ordenació de